

Zpráva o činnosti České fyzikální společnosti JČMF v roce 2016

Česká fyzikální společnost (ČFS), pobočný spolek Jednoty českých matematiků a fyziků (JČMF), v roce 2016 organizovala a finančně podpořila soutěž vědeckých prací mladých fyziků o cenu Milana Odehnala, v několika akcích připomněla sté výročí úmrtí Ernsta Macha a vedle toho svolala mimořádné valné shromáždění s ohledem na požadavek změny našeho organizačního a jednacího řádu dle nové zákonné úpravy sdružovacího práva. V rámci ČFS též samostatně pracovalo několik odborných skupin.

1. Akce pořádané nebo spolupořádané ČFS JČMF v r. 2016

1.1 Mezinárodní akce (s výjimkou česko-slovenských)

ČFS spolupořádala 10. mezinárodní Fröhlichovo symposium Biophysical Aspects of Cancer v prostorách 1. lékařské fakulty UK v Praze ve dnech 1.– 3. července 2015 ve spolupráci s Fyzikálním ústavem AV ČR. Symposia se účastnilo 36 odborníků převážně ze zahraničí, viz <http://palata.fzu.cz/cancer/conf/> – odpovídá RNDr. V. Novotná, CSc., FzÚ AV ČR Praha. ČFS též zaštitila konání 22. polsko-českého semináře Structural and Ferroelectric Phase Transitions, který se konal v polském Hucisko 16.-20. května 2016 a účastnilo se ho přes 100 odborníků – odpovídá S. Kamba z odborné skupiny Fyzika dielektrik.

1.2 České a slovenské národní akce

Česká fyzikální společnost JČMF podpořila částkou 7 tis. Kč konání 7. Česko-Slovenské studentské vědecké konference ve fyzice 23. – 24. května na FJFI ČVUT v Praze.

Odborná skupina Organizace výzkumu ČFS pokračovala v pořádání seminářů konaných pod názvem Akademické forum, zaměřených na aktuální problematiku ve vědě, výzkumu a vzdělávání. Semináře jsou veřejné, volně přístupné a konají se v sídle JČMF v Praze, Žitná 25, díky vstřícnosti vedení Matematického ústavu Akademie věd ČR v jeho Velké posluchárně.

V roce 2016 bylo uspořádáno těchto deset seminářů (v závorce je počet účastníků):

- 14.1.2016 AF-LXVIII Praha, Vídeň a Brno Ernstu Machovi (18.2.1838– 19.2.1916) (10)
- 25.2.2016 AF-LXIX Maturita – trvalý problém? (19)
- 17.3.2016 AF-LXX Hodnocení vědy a její financování (21)
- 14.4.2016 AF- LXXI Akreditace (28)
- 19.5.2016 AF-LXXII Diskuse o změnách (10)
- 9.6.2016 AF-LXXIII Pohled do soukromé vysoké školy (16)
- 15.9.2016 AF-LXXIV Hodnocení vědy 2014– 2016 a perspektivy (20)
- 13.10.2016 AF-LXXV Podivnosti české akademické samosprávy (8)

10.11.2016 AF-LXXVI Legislativa podpory školství, vědy a výzkumu (10)

8.12.2016 AF-LXXVII Národní iniciativa Průmysl 4.0 a Vzdělávání 4.0 (14)

Záznamy z Akademických fór s prezentacemi a diskusními příspěvky jsou rozesílány vrcholným orgánům a grémiím státní správy, akademickým institucím zahrnujícím vysoké školy, Akademii věd ČR a dalším zainteresovaným institucím a jednotlivcům. Materiály Akademických fór jsou vyvěšeny na webových stránkách <http://jcmf.cz/osov>.

Řada odborných skupin se podílela na organizaci pravidelných seminářů (např. OS fyzika plazmatu - Fyzikální čtvrťky na FEL ČVUT v Praze, Young Minds EPS – Physics Pizza Parties aj.).

2. Pedagogicko-popularizační aktivity

Hlavní událostí roku bylo pro ČFS JČMF bezesporu slavnostní odhalení pamětní desky Ernsta Macha dne 18. února na budově rektorátu UK, Ovocný trh 7, kde Ernst Mach 12 let působil. Mezi zhruba 60 účastníky akce nechyběli prorektor UK prof. J. Royt a prof. J. Hála, náměstkyně primátorky hl. m. Prahy prof. Eva Kislingerová, předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš, prezident Evropské fyzikální společnosti Dr. Christophe Rossel, velvyslanec Rakouské republiky v ČR Jeho Excellence Dr. Alexander Grubmayr, předseda Rakouské fyzikální společnosti prof. Eberhard Widmann, předseda Slovenské fyzikální společnosti prof. Julius Cirák, ředitel Institutu Vídeňského kroužku prof. Friedrich Stadler a další. Po slavnostním odhalení desky následoval v malé aule Rektorátu UK seminář k 100. výročí úmrtí Ernsta Macha. Na semináři vystoupili Dr. Christophe Rossel, Mgr. Emilie Těšínská, Ing. Rudolf Dvořák, DrSc. a doc. RNDr. Jiří Langer, CSc. Události se vedle řady webových stránek podrobně věnoval i tištěný deník MF Dnes a vysílání Českého rozhlasu. K tomuto tématu vyšlo díky iniciativě ČFS také několik článků v časopise Pokroky MFA JČMF.

Na základě návrhu odborné poroty posoudil v roce 2016 výbor České fyzikální společnosti celkem patnáct nominací na Cenu Milana Odehnala, která se uděluje jednou za dva roky, a rozhodl se udělit jednu první cenu (Mgr. Helena Reichlová, Ph.D., 20 tis. Kč), dvě druhé ceny (Ing. Helena Kolečová, Mgr. Oleksandr Stetsovych, Ph.D., každý 15 tis. Kč), tři třetí ceny (RNDr. Marie Kratochvílová, RNDr. Lukáš Nádvorník a Mgr. Ivan Straka, každý 10 tis. Kč) a jedno čestné uznání (Bc. Renata Kopečná, kniha I. Štoll: Historie fyziky). Cena byla finančně podpořena z fondu RVS (35 tis. Kč). Slavnostní předání cen se uskutečnilo v rámci mimořádného valného shromáždění ČFS JČMF dne 2. června, kde navíc vítězka soutěže krátce prezentovala svoji práci.

Při příležitosti mimořádného valného shromáždění ČFS přednesl doc. J. Langer z MFF UK příspěvek „Ernst Mach – fyzik a filozof“ ke 100. výročí úmrtí této mimořádné osobnosti. ČFS se k tématu Ernsta Macha vrátila i při spolupřátání přednášky „Ernst Mach: fyzik, filozof a kantor“ v podání Ing. Rudolfa Dvořáka, DrSc. z Ústavu termomechaniky AV ČR v rámci kolokvia FJFI ČVUT dne 20. dubna, a dále při pořádání panelové diskuse „Ernst Mach“, která se konala v rámci Týdne vědy a techniky AV ČR dne 11. listopadu ve Velkém sále Prezidia AV ČR. Panelové diskuse se účastnili doc. A. Šolcová (FIT ČVUT), doc. J. Langer (MFF UK), Dr. Ing. R. Dvořák (ÚT AV ČR), MUDr. Ing. V. Kříha (Ústav radiační onkologie Nemocnice na Bulovce) a předseda ČFS doc. J. Mlynář (Ústav fyziky plazmatu AV ČR).

Výbor ČFS dále projednal výsledky prvního ročníku Soutěže pro mladé členy ČFS,

<https://jcmf.cz:444/?q=node/988>. Soutěž byla určena na podporu odborně-organizační činnosti členů do 30 let. Ze tří podpořených projektů byl jako vítězný projekt vyhlášen program pražské pobočky Young Minds <http://www.youngminds.cz/>. Byl vypsan nový ročník Soutěže pro mladé členy, ten byl ovšem koncem roku zrušen pro příliš nízký počet přihlášek. Výbor ČFS proto rozhodl, že projekty mladých členů budou podporovány průběžně nesoutěžní formou. Předseda ČFS a zástupci pražské pobočky Young Minds EPS se zúčastnili setkání mladých členů JČMF na půdě Matematického ústavu AV ČR dne 2. prosince 2016.

Výbor ČFS po dohodě s redakční radou časopisu Pokroky MFA rozhodl o možnosti udělování autorských honorářů z prostředků ČFS za fyzikální články, které časopis vydá, jejichž autorem je člen ČFS nebo zaměstnanec kolektivního člena ČFS a ve kterých bude poděkování ČFS za podporu.

3. Mezinárodní styky

Mezinárodní styky představují významnou část činnosti ČFS. Na prvním místě stojí zapojení do aktivit Evropské fyzikální společnosti (EPS), mezi jejíž národní členské společnosti ČFS patří. Odborná skupina geofyziky je přidruženým kolektivním členem (Affiliated organization) European Geosciences Union (EGU). Od roku 2015 pracuje v rámci ČFS pobočka EPS Young Minds, viz <http://www.youngminds.cz/>. Od roku 2015 platí reciproční dohoda o uznávání členských výhod mezi ČFS a Americkou fyzikální společností (APS), viz <http://www.aps.org/membership/reciprocal/societies.cfm>.

Jak bylo uvedeno výše, významnou událostí z hlediska mezinárodních styků bylo odhalení pamětní desky Ernsta Macha dne 18. února, kterého se vedle řady zástupců Rakouska zúčastnil i předseda EPS. Na základě této akce byla Praha zařazena do seznamu Historických míst EPS, viz http://www.eps.org/?page=distinction_sites, podrobný článek vyšel i v časopise Europhysics News. Předseda ČFS J. Mlynář se zúčastnil zasedání rady Evropské fyzikální společnosti v Mulhouse, Francie, dne 1. dubna 2016. Místopředsedkyně ČFS A. Valkárová se zúčastnila jednání EPS Strategy Working Group 24. – 25. února 2016 v Mulhouse, Francie. Předseda Odborné skupiny Energetika D. Herák reprezentoval ČFS na jednání Energy Working Group EPS ve dnech 13.-14. září v Bruselu. Několik členů Odborné skupiny Geofyzika se aktivně účastnilo General Assembly of the European Geosciences Union v dubnu ve Vídni.

4. Vnitřní záležitosti ČFS

Na 2. června 2016 svolal výbor ČFS mimořádné valné shromáždění podle Čl. 7 odst. 10a svého Organizačního a jednacího řádu, a to zejména za účelem změny formálního názvu společnosti na 'Česká fyzikální společnost, pobočný spolek Jednoty českých matematiků a fyziků' a s tím spojenými drobnými změnami Jednacího a organizačního řádu. Shromáždění se konalo na půdě MFF UK, Ke Karlovu 5. Na základě zápisu ze shromáždění proběhla během letních měsíců úspěšná registrace ČFS jako pobočného spolku JČMF. Nové znění Jednacího a organizačního řádu je vyvěšeno na webových stránkách společnosti.

Výbor během roku jednal dvakrát: 29. března a 7. října. Výbor také dvakrát (v dubnu a v listopadu) využil možnosti hlasování „per rollam“.

5. Akce plánované na r. 2017

Hlavní událostí roku 2017 bude bezesporu naše organizační a programová účast na 19. konferenci slovenských a českých fyziků, kterou pořádá Slovenská fyzikální společnost od 4. do 7. září 2017 na Prešovské univerzitě. Z prostředků ČFS hodláme sponzorovat zvanou účast vítězů letošní ceny Milana Odehnala.

Vedle toho bude v roce 2017 ČFS organizovat pravidelnou dvouletou přehlídku popularizačních činů ve fyzice, která je zčásti podpořena z fondu RVS.

Odborná skupina Organizace výzkumu připravuje další sérii 10 Akademických fór na půdě Matematického ústavu AV ČR v Praze. Odborná skupina Fyzika dielektrik plánuje mezinárodní seminář Ferroelectric phase transition v Rokytnici nad Jizerou pro 30-40 účastníků. Pražská pobočka Young Minds plánuje pokračování svých aktivit, včetně již tradičních Physics Pizza Parties, a navrhuje i organizování pravidelných otevřených setkání členů ČFS u čaje nebo kávy.

Předpokládáme účast předsedy ČFS na každoročním zasedání rady EPS ve dnech 31. března – 1. dubna v německém Erlagenu a samozřejmě hojnou účast na společné konferenci Slovenských a českých fyziků v září v Prešově.

V Praze dne 5. ledna 2016

Jan Mlynář
předseda ČFS JČMF